

ANDIJON VILOYAT TARIXI VA MADANIYAT DAVLAT MUZEYI

Uraimova Masturaxon Abdusattarovna

Andijon viloyat tarixi va madaniyat davlat muzeyi ilmiy xodimi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16731932>

Annotatsiya. Ushbu maqolada Andijon viloyat tarix va madaniyat davlat muzeyi to'g'risida batafsil ahboron beriladi.

Kalit so'zlar: muzey, eksponatlar, bilimlari.

АНДИЖАНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЙ МУЗЕЙ

Аннотация. В статье представлена подробная информация об Андижанском областном государственном историко-культурном музее.

Ключевые слова: музей, экспонаты, знания.

ANDIZHAN REGIONAL STATE MUSEUM OF HISTORY AND CULTURE

Annotation. This article provides detailed information about the Andizhan Regional State Museum of History and Culture.

Keywords: museum, exhibits, knowledge.

KIRISH

Zamonaviy Andijon O'zbekistonning yirik sanoat shahri bo'lib, gullab-yashnayotgan Farg'ona vodiysining janubi-sharqida joylashgan. Qadim zamonlardan beri shahar mintaqaning hunarmandchilik markazlaridan biri bo'lib kelgan.

Bu yerda kulolchilik va qolipli kulolchilik, zardo'zlik, misga naqsh solish va naqqoshlik rivojlangan, andijonlik hunarmandlarning mahsulotlari Buyuk ipak yo'li bo'ylab mashhur bo'lgan.

Andijon viloyat tarix va madaniyat davlat muzeyida 60 mingdan ortiq eksponat Farg'ona vodiysi tarixi, hayoti, madaniyati, xalq hunarmandchiligi haqida so'zlab beradi.

Hindistondagi buyuk sarkarda, shoir va Buyuk Boburiylar saltanati asoschisi – Zahiriddin Boburning vatani bo‘lgan Andijon shahrida Boburning hayoti va faoliyatiga oid eksponatlarni jamlagan Bobur memorial uy-muzeyi faoliyat ko‘rsatmoqda.

Bu yerda Adabiyot va san‘at muzeyi ham mavjud bo‘lib, u yerda zamonaviy andijonlik ustalarning rasm, haykaltaroshlik va grafika asarlarining kichik ko‘rgazmasini tomosha qilish mumkin.

Farg‘ona vodiysi qadimdan boy hudud bo‘lgan. Farg‘ona hududida turli davrlarda kuchli davlatlar mavjud bo‘lib, ular o‘zlariga ulkan meros qoldirdi. Bular me‘morchilik, amaliy san‘at yodgorliklari, antik davrga oid turli topilmalar, haykaltaroshlik va san‘at asarlaridir. Bugungi kunda bu yodgorliklar olimlar tomonidan puxta o‘rganilib, O‘zbekistonning turli muzeylarida saqlanmoqda.

Ana shunday muzeylardan biri Andijon viloyat tarix va madaniyat davlat muzeyidir.

Muzey fondida to‘plangan barcha eksponatlar Farg‘ona viloyatidan topilgan yoki shu hudud tarixiga oid.

Viloyat tarix va madaniyat davlat muzeyida butun kolleksiya ko‘plab sohalarga bo‘lingan: etnografiya, tasviriy san‘at, amaliy hunarmandchilik, arxeologiya va boshqalar.

Muzeyda Farg‘ona viloyati tarixining qadimgi, antik va o‘rta asrlardagi Farg‘ona viloyati aholisi hayotidan hikoya qiluvchi ulkan eksponatlar to‘plami taqdim etilgan.

Muzeyning bo‘lim va filiallari 6 ta binoda joylashgan.

Andijon viloyati davlat tarix va madaniyat muzeyi bosh binosida tarix bo‘limining “Qadimiy va navqiron Andijon tarixi” ko‘rgazmalari hamda muzeyning “Vodiy tabiati, o‘simlik va hayvonot dunyosi” fondida saqlanayotgan viloyat rassomlari va xalq amaliy san‘ati ustalarining ko‘rgazmalari tashkil etilgan.

Ko‘rgazmalar 2017 yilda qayta tiklandi. Eksponatlar va ko‘rgazmalar muntazam ravishda yangilanib, to‘ldirilib boriladi.

Tarixiy bo'lim ko'rgazmasida Farg'ona vodiysida davlatchilikning tarixi, paydo bo'lishi va rivojlanishi aks ettirilgan. Shaharning kelib chiqishi haqida yozma manbalar yo'qligi sababli ular arxeologik tadqiqotlarga tayanishga majbur.

Muzey tomonidan Samarqand shahar arxeologiya instituti arxeologlari bilan hamkorlikda tashkil etilgan ilmiy ekspeditsiyalar natijasida Dalverzintepa, Elatan, Sho'rtepa, G'ayrattepa, Chordon, Mingepe va Lumbitepa, shuningdek, viloyatdagi 200 dan ortiq qadimiy arxeologik yodgorliklarda qazishmalar olib borildi. Ushbu joylardan topilgan buyumlar muzey ko'rgazmasida namoyish etiladi.

Andijon hududidan topilgan eng qadimgi manzilgohlardan biri Chust madaniyatiga mansub bronza davriga oid Dalverzin shahridir. Miloddan avvalgi 2- asrda Farg'onaga borgan Chjan Tszyan ma'lumotlarida keltirilgan Davan shtatidagi 70 ta shahardan 22 tasi ko'rgazmada ko'rsatilgan. Dehqonchilik va chorvachilik, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, hunarmandchilikning rivojlanishi, diniy tafakkur rivojida zardushtiylikning qaror topishi madaniy aloqalarning rivojlanishi bilan davlatlarning shakllanishida muhim rol o'ynadi.

Ko'rgazma quyidagi davrlarni taqdim etadi:

Farg'ona vodiysidagi eng ibtidoiy odamlarning topilmalari va boshpanalari. Paleolit, mezolit, neolit va eneolit (miloddan avvalgi 1-ming yillik boshlari va 1- ming yilliklar).

Bronza davrida Andijon (Chusta, Dalvarzin, Eylatan madaniyati).

Davlatchilikning dastlabki bosqichlari. Dovon (Parkana) (miloddan avvalgi IX—VIII—V-asrlar).

Ilk o'rta asrlarda Andijon. G'arbiy Turk xoqonligi (5—8-asrlar).

Rivojlangan va oxirgi o'rta asrlarda Andijon (10—12-asrlar).

Temur va temuriylar davri. Temur va temuriylar davrida fan va madaniyatning rivojlanishi va Boburning jahon madaniyatiga qo'shgan hissasi.

Shayboniylar davrida Andijon.

Milliy hunarmandchilik va etnografiya kafedrasida quyidagi mavzular taqdim etilgan:

Andijon viloyatida kulolchilik san'atining rivojlanish tarixi.

Andijon viloyatida cho'yan ishlab chiqarish va metallga ishlov berish tarixi (temirchilik, zargarlik va boshqalar).

Andijon viloyatida hunarmandchilik va gilamchilikning rivojlanish tarixi.

Andijon viloyatida yog'och o'ymakorligi va manzarali rangtasvirning rivojlanishi tarixi.

Andijon viloyatida milliy kashtachilikning rivojlanish tarixi.

Xattotlik san'ati tarixi.

Andijon viloyatining milliy kiyim-kechak madaniyati.

Muzeyning ikkinchi qavatida tasviriy san'at ko'rgazmasi joylashgan. Ko'rgazmada muzey fondida saqlanayotgan tasviriy san'at asarlari, shuningdek, zamonaviy rassomlar va xalq amaliy san'ati ustalarining asarlari namoyish etilmoqda.

Andijonning Eski Shahar (Eski shahar) nomli hududida joylashgan. Farg'ona vodiysi tarixiga oid boy materiallarga ega ilmiy-ma'rifiy markaz. 1934 yilda tashkil etilgan.

Muzeyning omborlarida 30 mingdan ortiq arxeologik, numizmatik va etnografik yodgorliklar, nodir arxiv hujjatlari, qo'lyozma asarlar, fotomateriallar va boshqa muzey eksponatlari va kolleksiyalari mavjud.

Muzey kolleksiyasida 66 mingdan ortiq eksponatlar mavjud. Ular orasida nafaqat arxeologik topilmalar, balki Farg‘ona viloyatining zamonaviy ustalari: o‘z salafлари an‘analriga amal qilib, Farg‘ona viloyati buyuk ustalarining qadimiy hunarmandchiligini qayta tiklayotgan rassom va hunarmandlarning asarlari ham bor.

Muzey ko‘rgazmasi doimiy ravishda yangilanadi. Muzey Farg‘onada ham, butun O‘zbekiston bo‘ylab turli ko‘rgazmalarga ega. Shuningdek, har yili Andijon o‘lkashunoslik muzeyi O‘zbekistonning boshqa muzeylari qatori O‘zbekiston Tasviriy san‘at galereyasidagi ko‘rgazmada o‘zining eng yaxshi zamonaviy asarlarini namoyish etadi. Shunday qilib, har kim muzey eksponatlarini ko‘rishi mumkin.

